

CARRER DE MIQUEL MORAGAS

El carrer de Miquel Moragas és un carrer del nucli antic de Premià de Mar. Té una llargada aproximada de 115 metres i transcorre, gairebé tot, paral·lel al Camí Ral i al mar. Per ponent limita amb el carrer de la Plaça i a llevant fa un colze fins a tocar el carrer de Sant Pau; creua de forma perpendicular el carrer de Francesc Moragas¹. El carrer està configurat amb cases antigues de cos, de planta baixa i pis i amb hort al darrere, però també hi ha moltes construccions modernes de més alçades i estils diversos. El pla d'urbanisme de 1861 identifica aquest carrer amb el nom de *calle de Todos los Santos*². Durant la Guerra Civil (1936-1939) va rebre el nom de *carrer de Francesc Macià*³.

Miquel Pau Moragas i Font, fill de Pau i Rosa, va néixer el 03.05.1875 a Premià de Mar⁴. Era pilot de vaixells, com el seu pare, capità de la marina mercant i pràctic del port⁵ de Barcelona. Pilotava vaixells de grans dimensions, com el transatlàntic italià *Giulio Cesare*, que atracà al port de la capital catalana el maig de 1922⁶. Nomenat per Joaquín Milans del Bosch, governador civil i exponent d'una extensa nissaga militar, el maig de 1926 accedí a l'alcaldia de Premià de Mar⁷.

L'alcalde Moragas té al seu actiu el fet d'haver portat l'aigua de Dosrius a Premià de Mar⁸. Va ser l'any 1928, un projecte ambiciós i molt propi del tarannà del règim primoriverista,

¹ Francesc Moragas i Barret, fundador de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis. No ens consta cap relació de parentiu amb Miquel Moragas Font.

² AMPRM *Memòria facultativa sobre el plano levantado del pueblo de San Cristobal de Premia que forma parte del partido de Mataró*, 25.01.1861, del mestre d'obres Jeroni Boada. <https://premiademar.cat/fitxa.php?id=10369>

³ AMAT i TEIXIDÓ, Jordi. *Premià de Mar, 1931-1945... República, Guerra Civil i Primer Franquisme*. Editorial El Clavell i Ajuntament de Premià de Mar, Premià de Mar 2001 (pàg. 155)

⁴ Registre civil de Premià de Mar. Naixements. *Años del 7 de Enero de 1871 al 18 de Octubre de 1876. Libros 1º al 5º inclusive*. Aquest és el primer llibre de naixements que existeix del registre civil.

⁵ La Veu de Catalunya, 29.08.1918 diu d'ell: *Més vida marítima. Oposicions a pràctic (...). Fetes totes les proves, el tribunal concedí les places adon Lluís Martí, don Miquel Moragas i don Joaquim Oliveros (...). El senyor Moragas és de Premià de Mar. S'havia presentat a altres oposicions. Molts mariners tenen d'ell la impressió que és curt de vista, però el metge no ho ha considerat així (...). Malgrat l'atmosfera que es volia fer a favor d'aquestes oposicions, solament s'han presentat 10 aspirants. Altres vegades, per una sola plaça, se'n presentaven una vintena. Aquesta és la millor prova de la inoportunitat de les oposicions.*

⁶ La Publicidad, 05.05.1922: *LLEGADA DEL "GIULIO CEZARE". El primer viaje del mayor trasatlántico que ha visitado nuestro puerto (...) A las once, previas las reglamentarias pitadas, zarpó el "Giulio Cesare", haciéndose a la mar pilotado por el práctico don Miguel Moragas (...). El "Giulio Cesare" salió anoche de Génova y lleva a bordo 700 pasajeros, hará escala en Río Janeiro y Montevideo y debe llegar a Buenos Aires el 17 próximo.*

⁷ Arxiu Municipal de Premià de Mar (AMPRM). Acta Ple municipal, 18.05.1926

⁸ AMPRM Acta Ple municipal, 03.04.1928

entestat en les grans obres públiques. El projecte de Moragas responia a una necessitat real del poble, però no va estar exempt de polèmica per les diverses irregularitats administratives comeses per ell i el seu govern. Ni la contractació de l'empresa Técnica de Construcción SA ni la contractació del crèdit bancari signat amb el Banco Español de Crédito Local per fer front al cost del projecte es van fer de forma ajustada a llei, sinó per adjudicació directa, sense licitació ni concurs, al·legant la urgència⁹ d'un projecte que inicialment tenia un cost de 354.409,60 pessetes¹⁰ i un quadre d'amortització a cinquanta¹¹ anys que, amb un interès del 6% anual¹², s'encariria fins a 1.267.812,50 pessetes¹³ (és força indicatiu de les dimensions econòmiques del projecte el fet que el pressupost aprovat per a l'any 1929 fos de 153.598,77 pessetes¹⁴). El govern posterior de la República ordenaria als ajuntaments que auditessin els contractes de l'època de Primo de Rivera i les actes dels plens municipals denunciessin aquestes irregularitats¹⁵. També s'hi recullen altres anomalies, com el fet improcedent que l'ajuntament de Moragas rebés certificacions d'obra abans de la formalització de l'acord amb el contractista¹⁶. L'any 1940 el deute encara era molt elevat¹⁷. El projecte de l'aigua de Dosrius, fet extensiu al municipi de Premià de Dalt¹⁸, va ser el tema estrella del seu mandat.

Les actes dels plens presidits per Moragas denoten una dinàmica institucional més aviat migrada i desequilibrada: molt pocs plens ordinaris i molts d'extraordinaris. Gran part dels plens són monogràfics, especialment sobre temes econòmics (pressupostos, suplementos de crèdit, contractacions...). Molts temes es resolen facultant l'alcalde a dirimir els assumptes personalment. Després, aquest en dona compte al ple, que ho

⁹ AMPRM Acta Ple municipal, 22.08.1927

¹⁰ AMPRM Acta Ple municipal, 04.05.1929

¹¹ La llei només permetia als Ajuntaments endeutar-se per quinze anys

¹² AMPRM Acta Ple municipal, 10.12.1940

¹³ AMPRM Acta Ple municipal, 04.05.1929

¹⁴ AMPRM Acta Ple municipal, 28.10.1928

¹⁵ AMPRM Acta Ple municipal, 07.04.1932. Literalment diu l'acta: *Incidentalment podem dir ben enterats que en realitat els accionistes de Técnica eren els mateixos del Banc. Millor dit Técnica de Construcción SA era un instrument creat pels senyors del Banc de Catalunya que anteriorment havien obtingut el privilegi de fundar el Banc de Crèdit Local i així feien el doble negoci de banquers i de constructors o d'acaparadors d'obres. Les Corporacions eren les víctimes d'aquest contuberni i d'aquest no en podem fer responsables a l'Ajuntament d'aquella època perquè fou un de tants incautes que s'hi deixà caure. O, com diu la navalla de Hanlon, no atribueixis a la malícia allò que s'explica per la incompetència.*

¹⁶ AMPRM Acta Ple municipal, 07.04.1932: *Cal però fer constar que les primeres certificacions del pagament de projecte i tuberies són del 14 d'octubre en qual cas resultaria que les obres haurien començat abans de aprobar-se el contracte amb Técnica i això és una altra anomalia perquè si l'Ajuntament aproba el contracte el dia 26 d'octubre no es podia certificar l'obra executada el dia 14. Després l'escriptura pública amb Técnica es firma el 3 de desembre i trobem una altra certificació de 30 de novembre en virtut de la escriptura de 3 de diciembre. Com pot ésser això? No hi ha aquí una altra falsedat?*

¹⁷ AMPRM Acta Ple municipal, 10.12.1940

¹⁸ AMPRM Acta Ple municipal, 16.02.1928

aprova tot per unanimitat, però sense que se n'especifiquin els detalls. I la discrepància és penalitzada públicament, tal com manifesta el 1930 el regidor Andreu Ciuret, destituït per la seva opinió en relació al litigi sobre la propietat dels terrenys de la caserna de la Guàrdia Civil. Ciuret qualifica Moragas d'*absolut*¹⁹. Als plens també s'hi parla del clavegueram²⁰, projecte prou treballat²¹, però que no executà aquest govern.

Miquel Moragas Font era conservador, un home d'ordre que actuà amb lleialtat al règim que l'havia fet alcalde i en consonància amb seu tarannà autoritari. El 13 d'agost de 1928 l'acta del Ple municipal²² recull la contribució de Premià de Mar a un homenatge al dictador feixista Miguel Primo de Rivera i al governador Milans del Bosch que dos anys abans havia nomenat a dit Moragas i el seu govern. Aquell mateix any 1928 Primo de Rivera va fer enderrocar les quatre columnes²³ de Montjuïc que simbolitzaven les quatre barres de la senyera i que havien estat erigides el 1915 per Josep Puig i Cadafalch, arquitecte mataroní i president de la Mancomunitat de Catalunya destituït el 1924 per la dictadura²⁴. En la mateixa línia anticatalana, el governador civil Joaquín Milans del Bosch havia clausurat el camp del FC Barcelona per mig any i destituït el seu president, Joan Gamper, després d'una xiulada del públic a l'himne d'Espanya²⁵. El règim primoriverista va voler esborrar els símbols catalans de Barcelona i va espanyolitzar²⁶ el projecte de l'Exposició Internacional de 1929, la qual cosa no incomodà gens Miquel Moragas ni el seu govern, ans al contrari. D'una banda, l'Ajuntament premianenc va retre homenatge al dictador Miguel Primo de Rivera i de l'altra, va cedir al governador Joaquín Milans del Bosch l'honor d'inaugurar la posada en marxa del controvertit projecte de l'aigua de la nostra vila.

L'activitat política de Moragas cessà²⁷ el febrer de 1930, poc després que el dictador deixés dels seus càrrecs al capdavant del govern espanyol i marxés a París. Moragas va

¹⁹ AMPRM Acta Ple municipal, 02.10.1930. Cal advertir que en aquesta època no hi havia eleccions i, per tant, al consistori ni hi havia oposició al govern municipal.

²⁰ AMPRM Acta Ple municipal, 12.01.1927

²¹ El Constructor, febrer de 1927: *Alcantarillado tipo tubular para Premià de Mar* (Biblioteca Nacional de España)

²² AMPRM. Acta Ple municipal, 13.08.1928

²³ Beteve.cat: *Les quatre columnes de Puig i Cadafalch* <https://beteve.cat/va-passar-aqui/columnes-de-puig-i-cadafalch/> (consulta 13.01.2024)

²⁴ BALCELLS, Albert: *Josep Puig i Cadafalch, president de la Mancomunitat de Catalunya i acadèmic*, dins Josep Puig i Cadafalch, arquitecte de Catalunya (1867-1956). Recull de les actes del Congrés celebrat els dies 18-21 d'octubre de 2017 i altres escrits dedicats. Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Barcelona 2021.

²⁵ El Nacional, 14.06.2023: *El camp de les Corts, escenari de la primera gran xiulada a l'himne espanyol (14 de juny de 1925)* https://www.elnacional.cat/ca/efemerides/camp-corts-escenari-xiulada-himne-espanyol_1044069_102.html (consulta 13.01.2024)

²⁶ Beteve.cat: *Llums i ombres de l'Exposició Internacional del 1929*. <https://beteve.cat/croniques-de-barcelona/llums-i-ombres-de-lexposicio-internacional-de-1929/>

²⁷ AMPRM Acta Ple municipal, 10.02.1930

ser substituït per Joaquim Vidal Argimon²⁸, un paleta local que ja havia estat alcalde anteriorment i amb qui havien tingut diferències²⁹. Vidal dimitiria per motius de salut al cap de poques setmanes d'haver assumit l'alcaldia³⁰.

Moragas era gendre de Joan Roura Nasplesa³¹, manyà i amo d'Industrias y fundición Roura SA, una important empresa catalana de Premià de Mar. Joan Roura havia precedit Moragas a l'alcaldia³² i aquest rellevà el seu sogre al capdavant del negoci familiar. A l'inici de la Guerra Civil, Miquel Moragas Font era vidu i vivia a Barcelona³³, allí fou detingut i traslladat a Premià de Mar. Fou torturat a la seu del Comitè Revolucionari de Guerra, instal·lat a la torre incautada de Can Mayolas³⁴ (Camí Ral 114), i la matinada del 7 d'octubre de 1936 fou conduït al coll de Parpers, assassinat, ruixat amb benzina i cremat³⁵. El 1939 el nou règim franquista dedicà un carrer a la seva memòria³⁶. Joaquim Vidal Argimon també fou detingut pel Comitè Revolucionari i executat a Montcada i Reixac³⁷ el 14 de desembre de 1936. L'Ajuntament franquista no li dedicà cap carrer, potser perquè no era dels seus.

+info³⁸

Toni Civit Rey, març de 2024

²⁸ AMPRM Acta Ple municipal, 26.02.1930

²⁹ AMPRM Actes dels Plens municipals de 05.10.1927 i 07.03.1930. Joaquim Vidal Argimon reclamava la propietat dels terrenys de la caserna de la Guàrdia Civil, però l'Ajuntament de Moragas no l'hi reconeixia.

³⁰ AMPRM Acta Ple municipal, 30.03.1930

³¹ Registre civil de Premià de Mar. Matrimonis. Tom 7, 1900-1917

³² AMPRM Acta Ple municipal, 05.02.1924

³³ La Veu de Catalunya, 22.03.1935. Esquela de Dolors Roura Alsina. Domicili: Rambla de Catalunya 74, de Barcelona.

³⁴ AMAT i TEIXIDÓ, Jordi. *Premià de Mar, 1931-1945... República, Guerra Civil i Primer Franquisme*. Editorial El Clavell i Ajuntament de Premià de Mar, Premià de Mar 2001 (pàgs. 113 i 127)

³⁵ PARES Portal de Archivos Españoles. Ministerio de Cultura. FC-Causa General, exp. 1634. Full 267. Diu textualment: «Miquel Moragas Font.- Le tuvieron encerrado quince días, sin comer ni beber y al cabo de los cuales, para bebida le dieron un vaso de gasolina diciéndole "Que era el champan que bebía con el General Martínez Anido durante la Dictadura", le rociaron la cabeza con dicho líquido y le pegaron fuego, medio muerto se lo llevaron con el coche y lo remataron dándole la muerte en la carretera de Argenton a Granollers, dejando el cuerpo abandonado.»

Vegeu també MARTÍN PAY, Xavier. *Sant Cristòfol de Premià de Mar, una parròquia amb història*. Premià de Mar: Editorial Uno, 2018 (pàg. 416). Jordi Amat data l'assassinat el 30 de setembre de 1936 (op. cit., pàg. 130).

³⁶ Registre civil de Premià de Mar. Matrimonis. Tom 7, 1900-1917. La inscripció de casament de Miquel Moragas Font indica que en aquell moment estava domiciliat al carrer de Tots Sants núm. 15. És a dir, el carrer on va viure va acabar tenint el seu nom per resolució del primer govern municipal franquista (1939).

³⁷ MARTÍN PAY, Xavier. *Els premianencs morts durant la Guerra Civil (1936-1939)*. Text elaborat a partir de la informació aportada per Jordi Amat (cf. nota 28). Web del Patrimoni Cultural de Premià de Mar: Històries i Rutes/La Guerra Civil <https://patrimoni.pdm.cat/wp-content/uploads/2019/03/Els-premianencs-morts-en-la-Guerra-Civil.pdf>

³⁸ Viquipèdia *Miquel Moragas i Font* https://ca.wikipedia.org/wiki/Miquel_Moragas_i_Font (consulta 13.01.2024)